

РОЛЬ USAID У РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

ЄВГЕНІЯ ПОЛІЩУК

*докторант кафедри інвестиційної діяльності
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

Анотація. Розглянуто завдання USAID та їхній зв'язок із завданнями реформи фінансового сектору України до 2020 року. Визначено вплив FINREP II на фінансовий сектор та на його інституційне середовище. Зазначено зростання фінансової грамотності населення через реалізацію завдань FINREP II.

Ключові слова: фінансовий сектор, фінансова грамотність, інституційне середовище фінансового сектору.

Нині Україна переживає добу реформ різних галузей, зокрема фінансового сектору. Зміни, які сьогодні провадить уряд, передбачають створення фінансової системи, що здатна забезпечувати сталий економічний розвиток завдяки ефективному перерозподілу фінансових ресурсів в економіці на основі розбудови повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища, згідно зі стандартами ЄС. Це є і метою Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року.

USAID також долучилася до цього процесу: тривають переговори з Верховною Радою України, Національним банком України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, та Фондом гарантування вкладів фізичних осіб. Тому завдання реформи тісно переплітаються із завданнями USAID. Вони передбачені програмою FINREP II (Програма розвитку фінансового сектору) в Україні і полягають у:

1. Розвитку фінансового сектору України шляхом вдосконалення загальної стратегії його розвитку, моніторингу, підвищення рівня стабільності, прозорості та стійкості;
2. Посиленні застосування міжнародних стандартів та принципів, у тому числі корпоративного управління, публіч-

ного розкриття інформації, захисту прав споживачів та ринкового нагляду;

3. Реформуванні системи гарантування вкладів в Україні (узгоджуючи цей напрямок зі Світовим банком);

4. Наданні допомоги щодо запровадження Рівня II пенсійної системи Міністерству соціальної політики, Пенсійному фонду України, Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку та іншим відповідним установам (за умови схвалення USAID);

5. Вдосконаленні нормативно-правового середовища, необхідного для покращення торгівлі на товарних біржах та ринку деривативів;

6. Започаткуванні сучасної товарної біржі в Україні та розробці нових фінансових інструментів і управління ризиками;

7. Наданні допомоги уряду України у розробці та впровадженні Національної стратегії підвищення фінансової грамотності;

8. Поширенні та вдосконаленні програм фінансової грамотності в навчальних закладах, а також підвищенні фінансової грамотності шляхом застосування неформальних методів через телебачення та Інтернет [1].

Виконання завдань USAID ми пов'язуємо із подальшим зростанням фінансового ринку України, а також поліпшення її інвестиційного клімату. Надзвичайно важливою є оцінка впливу програми FINREP II на фінансовий сектор та на його інституційне середовище. Пропонуємо розглядати це в межах рейтингових оцінок міжнародних організацій: Heritage Foundation [2] та Doing Business [3] (рис. 1).

Як свідчать дані рис. 1., із 2012 року спостерігається зростання значень таких показників, як індекси захисту прав власності, фіскальної свободи, свободи торгівлі (у нашому випадку розглядаємо торгівлю фінансових послуг також), витрат уряду, монетарної свободи, свободи бізнесу. Утім, є показники інституційного середовища, які демонструють несприятливу тенденцію, серед яких – індекс свободи від корупції. Варто зауважити, що показники свободи інвестування та фінансової свободи лишаються без змін.

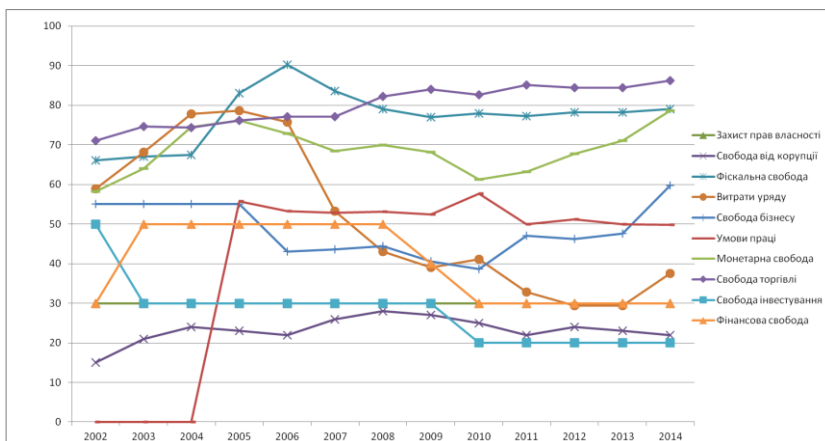


Рис. 1. Розвиток інституцій фінансового ринку з 2002 по 2014 рр.*

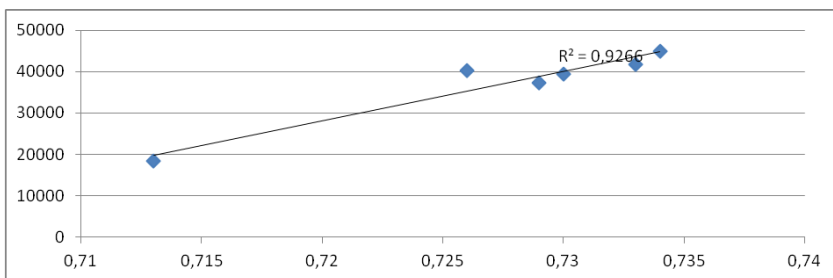
Тобто зміни, які відбуваються із впровадженням нових законів, правил, до розробки яких були залучені фахівці програми FINREP II, загалом мають позитивний вплив.

Окремо варто зазначити роботу FINREP II у розвитку фінансової грамотності населення. Вищі навчальні заклади стали партнерами у реалізації програми, що охопила також і українську молодь. Так, у школах України було впроваджено курс «Фінансова грамотність». Окрім викладання, програмою було передбачено видавництво навчально-методичної літератури, що є важливим у формуванні фінансово грамотної нації.

В Україні показник індексу фінансової грамотності не вираховується, проте можна визначити кореляційну залежність між показником розвитку людського потенціалу та інвестиційним потенціалом небанківських фінансових установ. Узявши дані за останні 20 років, маємо таку ситуацію (рис. 2):

Значення коефіцієнта кореляції є досить високим, що підтверджує наше припущення стосовно прямого зв'язку між інвестиційним потенціалом небанківських фінансових установ та індексом розвитку людського потенціалу.

* Складено автором самостійно на основі даних "Heritage Foundation" [3] та "Doing Business" [4].



*Рис. 2. Кореляційний зв'язок між показниками індексу розвитку людського потенціалу та інвестиційним потенціалом небанківських фінансових установ**

Іншими словами, при зростанні доходів населення обсяги надходжень до небанківських фінансових установ також зростають, при зростанні грамотності населення передбачається також збільшення надходжень.

Отже, безумовно вплив діяльності USAID на формування інституційного середовища фінансового сектору відчутний. USAID допомагає формувати його таким, який відповідає вимогам сучасного світу. Водночас робить фінансовий сектор відкритим для іноземних інвесторів, а також відкриває нові можливості українським фінансовим установам у разі виходу на міжнародний фінансовий ринок.

Тому вважаємо за необхідне продовжувати роботу програми FINREP III, яка передбачала б такі напрямки роботи: фінансове просвітництво не лише в школах та університетах, але й у технікумах неекономічного спрямування, професійних технічних училищах тощо, а також у ході розробки новітніх фінансових інфраструктурних інструментів, становленні саморегулюючих організацій.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Програми USAID/FINREP-I [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://finrep.kiev.ua/structure/about_ua.php
2. Офіційний сайт Heritage Foundation. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.heritage.org>

* Побудовано автором самостійно на основі даних [4].

3. Офіційний сайт Doing Business [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org>

4. Офіційний сайт програм розвитку Організації об'єднаних націй: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en/data>

Yevgenia Polischuk

USAID ROLE IN THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL SECTOR IN UKRAINE

Summary. *The challenges of USAID and its relationship with the objectives of the reform of the financial sector in Ukraine until 2020 are regarded. The influence of FINREP II on the financial sector and on its institutional environment is determined. The increase of financial literacy through implementation of tasks of FINREP II is marked.*

Keywords: *financial sector, financial literacy, institutional environment of financial sector.*